సామర్థ్య పరీక్ష

—పి. గణపతిశాస్త్రి

భిన్నత్వంలో ఏకత్వం శాంతికి మూలం అయితే ఏకత్వంలో భిన్నత్వం అశాంతికి, సంఘర్షణకు మూలం అవుతుంది. మనుషులు అందరు వస్తుతః ఒకటే అయినా అరదరి ప్రవృత్తులు ఒక విధంగా ఉండవు. ఈ వైవిధ్యం అనంతం. ఆధిక్యం సాధించాలన్న తపన దానికి తోడవుతుంది. పరంపరానుగతంగా అనుభవానికి వచ్చే అధికారమూ, ఆభిజాత్యమూ, పౌరుషమూ సహజంగా అలవడిన లక్షణాలయితే ఇక శాంతికి నెలవు ఉండదు. అప్పడే మానవుని బుద్ధి నైశిత్యానికి, ఔన్నత్యానికి పరీక్ష ప్రారంభం అవుతుంది.

తమ మేనత్త కాశ్మీర మహారాజ్ఞి దిద్దాదేవి ఆనతి ఆలకించిన మరునిమేషంలోనే ఉదయరాజా కుమారులు ముగ్గురు ఆమె సమక్షాని కతి త్వరితంగా చేరుకోవలె నని మహారాజ మంత్రభవనంవైపు సాగిపోయారు.

వారిలో మొదటివాడు విజయసింహుడు. రెండవ వాడు విక్రమవర్మ. మూడవవాడు సంగ్రామరాజు. మహారాజ్ఞి అంత త్వరితంగా, నిలుచున్నపాటుగా పిలి పించడాని కేమికారణమో వారెవ్వరికి అంతుపట్టలేదు.

ఆ రాజ్ఞి కిటీవలే రెండు మాసాలక్రితం షష్టి పూర్తి జన్మదినోత్సవం జేగీయమానంగా జరిగి పోయింది. ఆపైన అకస్మాత్తుగా ఆమె శరీరంలో మహారాజవైద్యులెవ్వరికి తిన్నగా అవగాహనకాని రుగ్మత ఏదో ప్రవేశించింది. క్రమక్రమంగా దిద్దాదేవి బాగా నీరసించింది.

అయినా ఆ మహారాజ్ఞి కాశ్మీరరాజ్య పరిపాలనలో, పర్యవేక్షణలో ఏమాత్రము ఏమరవలేదు. రాజ్యకార్య నిర్వహణలో ఒక్క క్షణమయినా తామసించలేదు. అంతగా వృద్ధురాలయినా, అనూహ్యమయిన వ్యాధివల్ల నీరసించినా ప్రధానామాత్యుడాదిగా గల సచివులందరు ఆమె మాట వెబితేనే గజగజ వణికిపోయేవారు. ప్రజా నీకంలో ఆమె అంటే భక్తిగౌరవాలకన్న, భయాం దోళనలే ఎక్కువగా వ్యాపించాయి. ఎప్పుడే దారుణ శిక్ష తమ తలలపై విరుచుకుపడగలదో అన్న నిరంతర భీతితో ప్రధానామాత్యుడుమొదలుకుని సామాన్య రాజో ద్యోగులవరకు గల అధికారులందరు ఆమె ఆజ్ఞలన్ని శిరసావహిస్తూ అనుక్షణమే అక్షరశః నిర్వర్తించారు.

ఆ సహోదరులు ముగ్గురు సువిశాలమయిన మహా రాజ మంత్రాగారంలో ప్రవేశించారు. అప్పటికప్పుడే మధ్యాహ్నం రెండుజాముల పొద్దు తిరిగింది. స్వచ్ఛ మయిన పాలరాతితో నిర్మించిన ఆ సభాగారంలో అన్నివైపుల పైడిపూత పూసిన నన్నని స్తంభాల కాంతులు ప్రతిఫలించి కన్నులకు మిరుమిట్లు కలిగిం చాయి.

కొంత సమున్నతంగా అమర్చిన పగడపువేదికపై సింహాసనాసీనురాలైన మహారాజ్ఞి పార్శ్వంలో నిలిచిన తుంగ ప్రధానసేనాని ఆమెతో అతి రహ స్యంగా ఏదో రాజ్యకార్య పర్యాలోచన కొనసాగించి, తన సుఖాసనంపై కూర్చున్నాడు. ఉదయరాజకుమా రులు ముగ్గురు లోపల ప్రవేశించి శిరస్సులల్లన నవిన యంగా వంచి, మహారాజ్ఞికి నమస్కరించి తుంగసేనాని నిర్దేశించిన తమ సుఖాసనాలలో విశ్రమించారు.

మహారాజ్ఞి కనతిదూరంలో వారికి పెద్ద బంగారు పాత్ర ఒకటే కానుపించింది. దాని చుట్టు మూడు చిన్న చిన్న పైడిపాత్రికలు నన్నని మూతులతో మెడలు పైకెత్తినట్లు సాక్షాత్కరించాయి. అవి అలాగ అక్కడ వదిలిపరచడానికేమి కారణమని రాజకుమారుల కెంతో జిజ్ఞాస కలిగింది.

ఆ మూడు చిన్న బిందెలలోను వస్తువులేవి లేవు. కాని పెద్దబిందె నిండా ఎర్రని, పసుపుపచ్చని పాలేవతఫలాలు (ఆపిల్‌పళ్లు) ఉన్నాయి. దిద్దాదేవి తన రతనాల సింహపీఠికమీద ఒకింత ఓరగా వెనక వైపుగా ఒరిగి హేలగా ప్రధానసేనానివైపు, ఆ ఫలా లున్న పాత్రవైపు చూచి ఉమారుమని నిట్టూర్చింది. వెనువెంటనే సేనాని లేచి నిలిచి రాజకుమారులను ఉద్దేశించి ప్రసంగించాడు.

"ఇటీవల ఎడతెగని రుగ్మతవల్ల మహారాజ్ఞికిక రాజకిరీటం సమర్థులయిన తమ సహోదరుల కుమా రుల కెవ్వరికయినా ప్రసాదించవలెనన్న ఉదార సంకల్పం కలిగింది. అయితే మీరు ముగ్గురు ఏకగ్రీవంగా మహా రాజ్ఞి నిర్ణయాని కంగీకరించినప్పుడే కాశ్మీరంలో అల్లకల్లోలా లుద్భవించబోవన్న అభిప్రాయమొకటి ఆమెలో స్థిరపడింది. జ్యేష్ఠులకు రాజ్యప్రదానం సంప్ర దాయసిద్ధమయినా, సమర్థులయినవారు దానికి వ్యతిరే కించి కాశ్మీరరాజ్యం పరిపాలించవలెనని భావించడంలో తప్పిదమేమిలేదు. జ్యేష్ఠుల నుజ్జగించి సమర్థులయిన కుమారులకు కాశ్మీరరాజన్య లింతకుమునుపు అనేక పర్యాయాలు రాజ్యప్రదానం చేసిఉన్నారన్న విషయం మీరెరిగిఉన్నదే కదా! ఇప్పుడింత త్వరితంగా మిమ్మల్ని ఇక్కడికి ఆహ్వానించడాని కీ వ్యవహార నిర్ణయమే ప్రధాన హేతువు."

ఆ ప్రసంగం వినగానే విజయసింహుని కొక్కమారుగా ముచ్చెమటలు పోశాయి! 'తమ మేనత్త ఇంత త్వరితంగా రాజ్య పరిత్యాగం చెయ్యగలరని ఆడ యూహించలేదు. రాజ్యపరిత్యాగం చెయ్యదలిచినప్పుడు న్యాయంగా సంప్రదాయాన్ని అనుసరించి తనకే కాశ్మీర రాజ్యాధికారం సంక్రమించవలెను గదా! ఇంతకన్న అర్హులైన వారనులెవ్వరు లేరు గదా! దీనిలో తన తమ్ముల అంగీకారానంగీకారాల ప్రసక్తి ఏమున్నది? మహారాజ్ఞి చేసిన ఈ నిర్ణయంలో పరమార్థమేమిటి? ఒకవేళ తమ్ములిద్దరు రాజ్యాధికారం తన కియ్యరాదని ప్రతిఘటించినపక్షంలో సాంప్రదాయికమైన తన అర్హత వ్యర్థమయిపోవలసినదేనా? ఇదెక్కడి దుర న్యాయము? ఇంతకీ నాలో లోపమేమి ఉన్నది?'

అతడు [illegible] బున్నాయి.

విజయసింహుడు ఉదయరాజా కుమారు లందరి లోను జ్యేష్ఠుడేకాక మహా బలిష్ఠుడు. అతని కిటీవలే పంచవింశతివర్షాల ప్రాయం నిండింది. కత్తిసాము, అశ్వారోహణము, సేనావ్యూహ నిర్మాణము మొదలయిన యుద్ధవిద్యలలో ఓహో అనిపించుకున్న గట్టిదిట్ట. ఎంతమంది ఎదుట నిలిచి పోరాడినా అసహాయశూరుడై గెలిచిన మల్లవిద్యావేత్త. అయితే అతనికి కాశ్మీర రాజ కుమారుల కుచితములయిన ఇతరశాస్త్రాల వ్యాసంగంలో అంతగా అభిరుచి కలగలేదు. అంటీఅంటనట్టుగా అవి అభ్యసించాడు. 'వీరభోజ్యమయిన రాజ్యానికి చదువు సంధ్యలతో పని ఏమిటి?' అని తనలోతాను సంతృప్తి పడ్డాడు.

ఇక రెండవవాడు విక్రమవర్మ బలిమిలోగాని, శౌర్యంలోగాని, తదితర విషయాలలోగాని అన్న నతిక్ర మించలేడుగాని, అన్ని విషయాలలోను అతనితో తుల తూగదగిన అసహాయశూరుడే. కాని అతడెన్నడు కాశ్మీర రాజ్యాధికారం మాటే తలపెట్టలేదు. కాని ఇప్పుడు ప్రధానసేనాని తుంగుడు ఆ విధంగా ప్రసంగించిన పిమ్మట శక్తిసామర్థ్యాలలో అన్నింటిలోను అన్నకన్న తానే మిన్నఅని అహంకరించాడు. కనక సామర్థ్యాన్ని బట్టి కాశ్మీరాధికారం తనకే సంక్రమించవలెనని, సంక్రమించగలదని విశ్వసించుకున్నాడు. అగ్రజుని అసమర్థత గ్రహించి తన కివ్వడానికే మహారాజ్ఞి ఈ విధంగా నిర్ణయించి ప్రధానసేనాని ముఖతః ఆ నిర్ణయం వెల్లడించిందని ఊహించాడు. అంతేకాదు. తలవనితలంపుగా లభించిన ఈ సదవకాశం జారవిడవ కూడదని నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఇక మూడవవాడు సంగ్రామరాజు. అతని కిటీవలే ఇరవైఏళ్లు నిండాయి. అయితే భ్రాతృసోదరులతో

రాజతరంగిణి కథ

సరిపోల్చినప్పుడు అతడు అంతగా బలిష్ఠుడనిగాని, అశ్వారోహణాది క్షాత్రవిద్యలలో అంతగా నేర్పరిఅనిగాని చెప్పడానికి వీలులేదు. కాని చాణక్యుని అర్థశాస్త్రము, కామందకుని నీతిశాస్త్రము, ఇంకా ఇతర శాస్త్రాలు అమూలాగ్రంగా మథించిన మనిషి. అన్నలిద్దరికన్న మిక్కిలి లోకజ్ఞుడు. బహు మితభాషి.

దిద్దాదేవి రాజ్యపరిత్యాగం చెయ్యగలదని ప్రధాన సేనాని ప్రకటించినప్పుడు అతని కేమాత్రము నమ్మిక కలగలేదు. ఆమె చండశాసనురాలు! భర్త క్షేమగుప్తుని కాలంలోనే తన చాకచక్యంవల్ల అధికారం సమస్తము చేజిక్కించుకున్నది. ఆ విధమయిన అస్వతంత్రత వల్లనే అతనికి దిద్దాక్షేముడన్న పేరేర్పడింది. క్షేమ గుప్తుని అనంతరం అతని కుమారుడు నందిగుప్తుడు రాజయినా క్షయరోగంవల్ల అత డనతికాలంలోనే పరమపదించాడు. అతని కాలంలోకూడా దిద్దాదేవి తన అధికారప్రాభవ మేమాత్రము సడలనియ్యలేదు! ఆటుపిమ్మట క్రమక్రమంగా మిక్కిలి పసివారయిన త్రిభువన భానుగుప్తులన్న పౌత్రుల నిరువురిని దిద్దాదేవి నామకఃమాత్రమే రాజ్యసింహాసనంపై కూర్చుండ జేసింది. కాని వారు పసివారయినందువల్ల ఆమె తన హస్తాలనుండి రాజ్యాధికార మేమాత్రము సడలనియ్య లేదు. అప్పైన ఆ పసివారిద్దరు అనతికాలంలోనే పరమ పదించారు. అనంతరం దిద్దాదేవి స్వయంగానే కాశ్మీర సింహాసనంపై పట్టాభిషిక్తురాలయింది. మరి వారసు లెవ్వరు లేనందువల్ల ఆమె కావిధంగా రాజ్యాధికారం స్వీకరించక తప్పలేదని ప్రధానమంత్రి ప్రధానాధి కారుల సమక్షంలో వెల్లడించాడు.

కాని ఆమె మొదటి పౌత్రునికి విషం ఇప్పించి చంపించినదనీ, రెండవవానిని రహస్యంగా కారాగా రంలో ఉంచి వధింపజేయించినదనీ వదంతి వ్యాప్తించింది. సంగ్రామరాజది అతి రహస్యంగా తన కాప్తులయిన చారులవల్ల ఆకళించుకున్నాడు.

తన అన్నలద్దరిక ఈ రహస్య వృత్తాంతాలేవి తెలియలేదని సంగ్రాముని కెరుకపడింది. కనకనే వారసతగా రాజ్యాధికార స్వీకరణకోసం మిక్కిలి ఉబలాట పడుతున్నారని అతడెరుగును. అయితే అంతటి అధికార తృష్ణ కలిగిన తమ మేనత్త నిజంగానే రాజ్యాధికారం యావత్తు విసర్జించబోతున్నదా? ఒకవేళ వార్ధక్యం వల్ల, అంతుదొరకని రుగ్మతవల్ల ఆమె ఆ విధంగా సంకల్పించినదేమో! ఏది ఏమయినా తానీ మహనీయావ కాశమేమాత్రము జారవిడవకూడదని సంగ్రామరాజు నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఆ తీరులో ఆ సహోదరులు ముగ్గురు తమలో తాము మథనపడుతున్న సమయంలో దిద్దాదేవితో రహస్యంగా సంప్రతించిన తుంగసేనాని తటాలున లేచి నిలుచున్నాడు.

"తమ అనంతరం మీలో మీకు కలతలవల్ల చల్లగా సాగిపోతున్న తమ ఏలుబడిలో అనావశ్యకమయిన కల్లోలా లేర్పడగలవేమో అన్న భీతితోనే మహారాజ్ఞి ఈ ప్రకారంగా నిర్ణయించారు. మీ ముగ్గురిలోను ఏ ఇద్దరయినా ఏకీభవించి మూడవవారిని ఎన్నుకొన్నయెడల మహారాజ్ఞి వారికే రాజ్యాధికారం ప్రసాదించవలెనని నిశ్చయించుకున్నారు."

అయినా వారిలో ఎవ్వరిలోను కదలిక కానరాలేదు.

పండిత
డి. గోపాలాచార్యులవారి
జీవామృతం
ఆరోగ్యానికి బలానికి
ఆయుర్వేదాశ్రమం
(ప్రైవేట్) లిమిటెడ్
మదరాసు-17

హెడన్సా

మూల
వ్యాధులకు.
ప్రతి చోట దొరుకును

జిహ్వకు నిజమైన
విందు
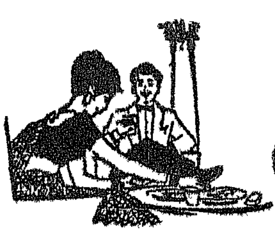
Caico
సార్డైన్‌లు
నూనెలో వేసినవి
మంచి విందుకు ఎల్లప్పుడూ కోరుకోనబడతాయి
తాజాగా, పరిశుభ్రంగా కాన్‌చేయబడిన కాయ్‌కో సార్డైన్‌లు
నాణ్యతను, రుచిని నిలబెట్టుకు ఉంటాయి.

CAICO
కానింగ్ ఇండస్ట్రీస్ కొచ్చిన్ లిమిటెడ్
త్రిచూర్ (కేరళస్టేట్)

ప్రాంతీయ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:
మెసర్స్. ప్రగతి ఏజన్సీస్, పులిపాటివారి వీధి, విజయవాడ—1
మెసర్స్. ప్రిన్స్ స్టోర్స్, అబిడ్‌రోడ్డు, హైదరాబాదు.

మరికొంతసేపటికి వారిలో ఏ ఇరువురికి ఏకాభిప్రాయం కుదరలేదని తుంగసేనాని నిర్ణయించుకున్నాడు. తిరిగి అదే అభిప్రాయం సూచించి 'మీ అభిప్రాయమే' మన్నట్టు విజయసింహునివై పవలోకించాడు.

అతడు రవంతసేపు తటపటాయించి నెమ్మదిగా లేచి నిలుచుని విన్నవించాడు.

"మహారాజ్ఞీ! ఎన్నడో సకృత్తుగాగాని జ్యేష్ఠుల నుజ్ఝగించి పిన్నవారికి రాజ్యాధికారప్రదానం కాశ్మీర రాజవంశంలో సంఘటిల్లలేదు. నా శక్తిసామర్థ్యాలను గురించి నేనే ప్రశంసించుకోవడం న్యాయం కాదుగదా! నా విషయం తమ్ముల కిద్దరికి చిరకాలం నుండి అవగతమే. కనక వారిరువురు నా ఎడల తమ అంగీకృతి విస్పష్టంగా వెల్లడించగలరని నా నమ్మిక. ఆ విధంగా వారు నిర్ణయించినపక్షంలో వారిరువురికీ సముచితములయిన రాజ్యాధికార పదవులు ప్రసాదించి వారి తోడ్పాటుతోనే ప్రజాపరిపాలనం కొనసాగించగలను. ఇంతేకాదు. పట్టాభిషిక్తుడనయినా నేననుక్షణము

మహారాజ్ఞి కనుసన్నలలో మసులుకోగలను. ఇంతేకాదు. చిట్టచివరి కేవిధంగా నిర్ణయం జరిగినా నేనెల్లప్పుడు మహారాజ్ఞి కన్నివిధాల తోడునీడనై, నా సహోదరులలో ఎవ్వరు కాశ్మీరాధీశ్వరులయినా వారి కండగా [illegible]గలను."

ఆ ప్రసంగం విని దిద్దాదేవి రవంత అభినందన పూర్వకంగా శిరఃకంపంచేసి తుంగసేనానివైపు తిరిగి చిరునవ్వు చిలకరించింది.

పరాక్రమవర్మ దానిలో గల పరమార్థం క్షణంలో ఆకళించుకున్నాడు. తుంగసేనాని చూపాకించుక తనపై నిలిచినంతలోనే ఒరలోనించి దూసిన కరవాలంలా తటాలున లేచి నిలుచున్నాడు.

"మహారాజ్ఞీ! తాము తుంగసేనానుల ముఖతః సెలవిచ్చినట్లు మాలో అధమం ఏ ఇరువురయినా ఆమోదించినప్పుడే కాశ్మీరాని కనాయాసంగా భద్రత ఏర్పడగలదు, యథార్థమే. కాని రాజ్యం వీరభోజ్యం కనక మా ముగ్గురికి ఏదయినా వీర యుద్ధవిద్యలో పరీక్ష ఏర్పరిచి ఉత్తములెవ్వరో నిర్ణయించిన పిమ్మట వారికే రాజ్యాధికారం ప్రసాదించవలెనని ప్రార్థిస్తున్నాను. ఆ పరీక్షలో ఎవ్వ రారితేరినా వారికి నేనమ్ముక్షణము అనుచరుడనై సేవించుకోగలను. ఇందువల్ల కాశ్మీరాని కన్నివిధాల అర్హులయినవారే అధీశ్వరులు కాగలరనీ, తద్ద్వారా సుస్థిర భద్రత ఏర్పడగలదనీ భావిస్తున్నాను."

ఆ విధంగా ప్రసంగించిన పిదప ఆత డావేశంతో రవంత వణికిపోతూ తన సింహాసనంపై చతికిలబడ్డాడు. వెనువెంటనే తుంగసేనాని దృష్టి కనిష్ఠుడు సంగ్రామరాజుపై పడింది.

అత డాకించుకసేపు తటపటాయించి, సేనాని కెదురుచెప్పలేనట్టుగా రవంత తటస్థదృష్టితో లేచి నిలుచున్నాడు. అత్యంత వినయంతో దోసిలికట్టి తన కసలు కాశ్మీరాధిపతి కావలెనన్న అభిలాషే లేదన్నాడు. అయితే మహారాజ్ఞి ఆజ్ఞ అతిక్రమించనేరక తావక్కడికి వచ్చినట్లు విన్నవించాడు. సాంప్రదాయికంగా రాజ్యాభిషేకం జరిపించినా, లేక సామర్థ్య పరీక్ష చేసి అర్హులయినవారిని అభిషేకించినా తానిక అన్నలిద్దరిలోను ఎవ్వరికయినా తోడు నీడగా మసులుకోగలనని మాట ఇచ్చాడు. ఒకవేళ పరీక్ష ఏర్పరిచినపక్షంలో తమ్ము ఆ పరీక్షనుండి తప్పించి అన్నలిద్దరికే అది ఏర్పరచవలిసిందనికూడా వేడుకున్నాడు. అయితే పరీక్షలో పాల్గొనవలిసిందని మహారాజ్ఞి ఆజ్ఞాపించిన పక్షంలో తానామె ఆజ్ఞ శిరసావహించగలనని విన్నవించాడు. కేవలం కాశ్మీరరాజ్య సంరక్షణంకన్న, అగ్రజుల పరిచర్యకన్న తన కిక వేరొక కోరిక ఏది లేదని విజ్ఞప్తిచేసి తిరిగి వినమ్రుడై కూర్చున్నాడు.

అన్నదమ్ములు ముగ్గురు ప్రసంగించిన పిదప తుంగసేనాధిపతి మహారాజ్ఞి మనోగతం గుర్తించి లేచి నిలిచి తదనంతర కర్తవ్యం నిర్దేశించాడు.

"ఉదయరాజ తనూజులారా! మీరు ముగ్గురు పాలవంటి సుక్షత్రియవంశంలో ప్రభవించిన మహావీరులు! కనకనే క్షత్రియ మర్యాద ఏమాత్రము అతిక్రమించక మీమీ మనోగతా లెరిగించారు. దీనికి మహారాజ్ఞి మిక్కిలి ఆనందించారు. అయితే మీ ముగ్గురిలోను ఏ ఇద్దరు ఏకీభవించి మూడవవారి నెన్నుకొవడం సంఘటిల్లలేదు. ఇది మహారాజ్ఞి మీ పౌరుషాతిరేకతకే తార్కాణమని భావిస్తున్నారు. అయితే ఏ ఇరువురికయినా ఏకాభిప్రాయం కలిగినపక్షంలో ఆమె ఇనుమిక్కిలిగా ఆనందించిఉండేవారు! సరే దీని కేమి! ఒకవేళ ఇది ఈ విధంగా సంభవించవచ్చునన్న అభిప్రాయంతో మహారాజ్ఞి మీకొక పరీక్ష ఏర్పరచవలెనని నిర్ణయించుకున్నారు. దీనిలో మీరు ముగ్గురు పాల్గొనవలెనని దిద్దాదేవి నిర్ణయము. దీనికి మీ రంగీకరిస్తున్నారా?"

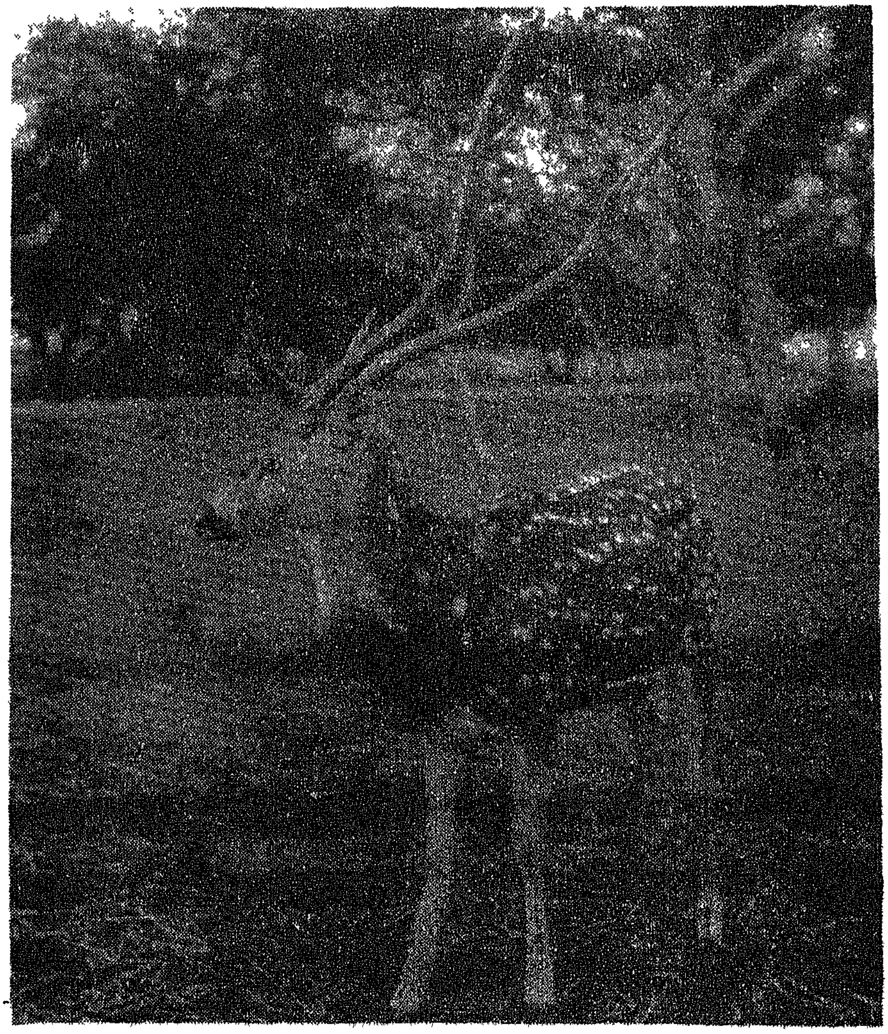

బెదురు చూపులు

ఫోటో—జి. ఎస్. నారాయణస్వామి (బెంగుళూరు–3)

ఆ ప్రసంగం విన్న పిదప ముగ్గురన్నదమ్ములు సవినయంగా లేచి నిలిచి దానికి తమ అంగీకృతి వ్యక్తీకరించారు. వారిలో జ్యేష్ఠుడు తనకది అంతగా అభిమతం కాకపోయినా మరి గత్యంతరంలేక, సరే కానున్నదేదో కాకమానదని, తనకిక భుజబలమే దిక్కని నమ్ముకుని పైపైకి పరిపూర్ణాంగీకారం ప్రకటించాడు. రెండవవాడు తన పంతం నెగ్గినందుకు ఉబ్బి తబ్బిబ్బయి ఇక విజయం తనదే అనుకుని లోలోపల ఉప్పొంగిపోయాడు. మూడవవాడు సంగ్రామరాజు తన కదిష్టంలేకపోయినా మహారాజ్ఞి అనుమతి తిరస్కరించలేక ఆ పరీక్షలో పాల్గొంటున్నట్లు తన అభిమతం వెల్లడించాడు.

వారి అంగీకృతి లభించినంతలోనే సేనాని తిరిగి అందుకున్నాడు.

"ఇదిగో, ఈ పెద్ద బంగారుపాత్రిక పరిశీలించారా? దీనిలో మగాడు నూరుగు పాలేవత ఫలాలున్నాయి. ఇవి నేను మీ ముగ్గురిమధ్య క్రమక్రమంగా విసిరి వెయ్యగలను. మీముగ్గురిలోను అత్యధిక సంఖ్యలో ఈ ఫలాలు చేజిక్కించుకున్నవారికే పట్టాభిషేకం జరిపించవలెనని మహారాజ్ఞి నిర్ణయించుకున్నారు. ఇవిగో, ఈ మూడు చిన్న చిన్న పైడిపాత్రికలు మీ రొక్కొక్కరు చేతబుచ్చుకుని, దక్కించుకున్న ఫలాలు వానిలో భద్రపరుచుకోవలెను. ఈ సమయంలో మీ రేమాత్రమూ ఆయుధాలు ఉపయోగించరాదు. దీనితో శరీరశక్తి పరీక్షతోబాటు హస్తలాఘవ బుద్ధిచాకచక్యాల పరిశీలన కూడా జరగగలదు. అయితే మొత్తంమీద అత్యధిక ఫలాలెలాగయినా సేకరించుకున్నవారికే కాశ్మీరరాజ్య కాంచనకిరీటం లభించగలదు. మీరు ముగ్గురు

ఆంధ్ర ప్రభ

సచిత్ర వారపత్రిక

1965, నవంబరు 1 నుంచి

కొత్త ప్రకటన రేట్లు

కాజువల్: కాలం సెం. మీ. 1 కి 7—50
కంట్రాక్టు: కాలం సెం.మీ. 1కి రు.6—80
(250 సెం. మీ., లు, ఆపైన)
(ప్రకటనకు కనీస స్థలం సిం. కాలం—
5 సెం. మీ. లు)

అట్టపేజీలు

4 వ పేజీ-రెండు రంగులు

కాజువల్: ప్రకటన 1 కి రు. 1100/-
కంట్రాక్టు: ప్రకటన 1 కి రు. 950/-
(కనీసం 6 ప్రకటనలు)

2 వ పేజీ, 3 వ పేజీ—

ఒక రంగు

కాజువల్: ప్రకటన 1 కి రు. 700/-
కంట్రాక్టు: ప్రకటన 1 కి రు. 600/-
(కనీసం 6 ప్రకటనలు)

కొలతలు:

కాలం వెడల్పు 5 సెం. మీ.
కాలం నిడివి 23 సెం. మీ.
పేజీకి 3 కాలంలు

ఇతర వివరములకు తెలుపవారికి వ్రాయండి:

అడ్వర్టయిజ్‌మెంట్ మానేజర్,

ఆంధ్రప్రభ

సచిత్ర వారపత్రిక

ఎక్స్‌ప్రెస్ ఎస్టేట్స్. మద్రాసు-2

సర్వసంసిద్ధులయిన తరవాత మహారాజ్ఞి తమ హస్తం పైకెత్తిన మరుక్షణంలోనే పరీక్ష ప్రారంభంకాగలదు."

దానికి సహోదరులు ముగ్గురు అనుమతించి సర్వ సంసిద్ధులయి రవంత దూరంలో ఒక క్రమంలో నిలుచున్నారు.

విజయసింహుని కది ఒక పెద్ద పరీక్షగా భాసించలేదు. కాని పరాక్రమవర్మ తనతో మల్లయుద్ధం కొనసాగించిఅయినా పళ్ళు ఎక్కువగా కాజెయ్యగలడని గ్రహించుకున్నాడు. అయితే ఆతని నిక్కి నెట్టివేసి సేనాని విసరిన ఫలాలన్ని స్వాధీనం చేసుకోవడం చాలా కష్టం అని నిర్ణయించుకున్నాడు.

పరాక్రమవర్మ అన్నకన్న మిన్నగానే అహంకరించాడు. అతనికి ఈ పరీక్షలో అఖండవిజయం తథ్యమన్న దృఢనిశ్చయం కలిగింది. తన శిరస్సుపై కాశ్మీరరాజ్య కిరీటం తళతళలాడినట్లు మది [illegible] గుండె ఉప్పొంగింది! ఎదురుగా సింహాసనంపై సమాసనురాలయిన మహారాజ్ఞి తనకే రాజ్యప్రదానం చెయ్యదలిచి ఈ మిష ఒకటి కల్పించినట్లు తలచి దనుక్షణమే నిర్ణయించుకున్నాడు. ఆ సమయంలో ఆమె ప్రసన్న వీక్షణం తనపై ప్రసరించటమే కారణమని ఆనందావేశంతో తలమునకలయినాడు!

ఇక సంగ్రామరాజు తన అన్నలిద్దరు తనకన్న మిక్కిలి బలిష్ఠులని అంతకుముందే గ్రహించుకున్నాడు. అందుచేత వారిరువురిలో ఎవరో ఒకరికి విజయం తథ్యమని నిశ్చయించుకున్నాడు. అయితే అంతమాత్రం చేత అత డాకించుకయినా నిరుత్సాహ పడలేదు. తన యావచ్ఛక్తి, మల్లవిద్యాపాండితి, చాకచక్యము వినియోగించి ఆ పరీక్షలో పాల్గొని అంతిమ విజయం ఆ దైవానికే విడిచివేయవలెనని నిశ్చయించి ఇనుమడించిన ఉల్లాసంతో సర్వసన్నద్ధుడైనాడు.

తుంగసేనాని జ్యేష్ఠానుక్రమంలో వారి ముగ్గురికి బంగారుపాత్ర లందించాడు. తానా పెద్ద పాత్రపక్కనే నిలిచి "మీరందరు సంసిద్ధులేనా?" అని ప్రశ్నించాడు. చిరునగవులతో, శిరఃకంపాలతో వారందరు తమ సన్నద్ధత వెల్లడించగానే సేనాని మహారాజ్ఞి హస్తసంజ్ఞకోసం నిరీక్షించాడు.

ఆమె "విజయీభవ!" అని వారొక్కొక్కరివైపు చూచి ఆశీర్వదించింది. పరాక్రమవర్మ ఆమె తనవైపు అవలోకించినప్పుడు ఎంతో ఆత్మీయత అభివ్యక్తమయినదని అనుకున్నాడు. విజయసింహు డది ఒక కంట గమనించాడు. సంగ్రామరాజా విషయం గ్రహించినా గ్రహించనట్లే నటించాడు.

మరుక్షణంలోనే దిద్దాదేవి వికసించిన ఎర్రతామరవంటి తన దక్షిణహస్తం పైకెత్తింది. తుంగసేనాని ఒక్కమారుగా నిండుదోసిలితో అయిదారు పాలేవత ఫలాలెత్తిపట్టుకుని వారివైపు చూచి చిరునవ్వునవ్వి క్షణంలో నేలమీదికి విసిరివేశాడు! ఉత్తరనిమేషంలోనే వారు ముగ్గురు అవి చేజిక్కించుకోవడంకోసం పెనుగులాట లారంభించారు. విజయసింహు డొక్క తోపుతో తమ్ముల నిద్దరిని ఆ సభాగారాని కొక్క మూలగా నెట్టి ఆ పాలేవత ఫలాలలో నాలుగైదు తన పాత్రికలో భద్రపరుచుకున్నాడు. పరాక్రమవర్మ ఆ పరాభవంతో భగ్గుమని మండిపడి అన్నతో తలపడి మల్లయుద్ధం ప్రారంభించాడు. అదేక్షణంలో తుంగసేనాని మరికొన్ని పాలేవత ఫలాలు నేలమీదికి విసిరివేశాడు. రంగురంగుల స్వచ్ఛ చంద్రకాంతశిలలతో తాపటంచేసిన ఆ మంత్రాగారం నేలపై పడి అవి ప్రతిఫలిస్తున్న స్వరూపాలతో వివిధవర్ణాల కందుకాలవలె నలువైపుల దొర్లిపోయాయి. అంతలోనే పరాక్రమవర్మ అన్నతో కొనసాగిస్తున్న ద్వంద్వయుద్ధం మాటే తలపెట్టక వెనుదిరిగి ఆ ఫలాలు కొన్నింటిని పట్టుకుని, చేజిక్కించుకో వలెనని శాయశక్తులా ప్రయత్నించాడు. కాని అంతలోనే వానిలో కొన్నింటిని సంగ్రామరాజా తన పాత్రికలో జాగ్రత్తచేసుకున్నాడు.

[illegible] ప్రారంభించినా వెనువెంటనే తుంగసేనాధిపతి మరికొన్ని ఫలాలు దోసిళ్ళతో తీసి నేలమీదికి, విద్యుద్వేగంతో విసిరివేసేవాడు. అందువల్ల వారిలోవారికి ద్వంద్వ యుద్ధాలుత్తర క్షణంలోనే విడిచిపోయాయి. కాని ఆ పళ్ళకోసం పెనుగులాటమాత్రం మరింత భీషణంగా కొనసాగుతూనే ఉన్నది. ఒకటి రెండుమారులు పరాక్రమవర్మ తనకన్న ఎంతో బలిష్ఠుడయిన అన్నతో తలపడి ఇట్టే నేలమీద పడగొట్టినప్పుడు మహారాజ్ఞి, సేనాని ఎంతగా నిగ్రహించుకున్నా అతని నభినందించకుండా ఉండలేకపోయారు. అయినా విజయసింహుడు నిరుత్సాహపడక ఇనుమడించిన వీరావేశంతో అత నిట్టే చిత్తుచేసి తుంగసేనాని జయజయాభినందన లందుకున్నాడు.

అంతలోనే ఆ సేనాని మాటిమాటికి ఫలాలెత్తి వేగంగా నేలమీదికి విసిరివేశాడు. అన్నదమ్ములు ముగ్గురిమధ్య వాటికోసం సంకుల సమరం నిరవధికంగా కొనసాగింది. మరికొన్ని నిమిషాలలోనే తుంగసేనాని పరీక్ష ముగిసిందని ప్రకటించాడు. అదేసమయంలో మహారాజ్ఞి రవంత చెయ్యెత్తి వారి పోరాటం విరమించవలసిందని ఆదేశించింది. అంతవరకు పరాక్రమవర్మ అన్న విజయసింహునితో తలపడి పోరాడుతూనేఉన్నాడు. కాని అటుపిమ్మట అన్నదమ్ములు ముగ్గురు పాలేవత ఫలాలతో నించిన తమతమ సువర్ణపాత్రికలు పరిశీలనార్థం తుంగసేనాని ముందుంచి ఒగర్చుకుంటూ తమతమ సుఖాసనా లలంకరించారు.

వెనువెంటనే తుంగసేనాని ఆ ముగ్గురన్నదమ్ముల ఎదట వారివారి పాత్రికలలో గల ఫలాల పరిగణనం ప్రారంభించాడు. మరికొంతసేపటికి జ్యేష్ఠుడు విజయసింహుని పాత్రికలో గల ఫలాల పరిగణనం ముగిసింది.

అందరికన్న బలిష్ఠుడయినా అతని పాత్రలో గల ఫలాలన్ని కలిపితొమ్మిది పదులుమాత్రమే. అయినా అత డుదాత్త వైఖరితో చిరునవ్వు చిందించి మౌనం వహించాడు. తుంగసేనాని పైపైకి నిష్పక్షపాతవైఖరి అవలంబించినా అందరికన్న పెద్దవాడు కనక అతనికే రాజ్యాధికార ప్రదానం న్యాయ్యమని భావించాడు. అయితే దైవానుకూల్యం లేకపోవడంవల్ల అతని కా పరాజయం సంఘటిల్లినదనీ, ఇక పరాక్రమవర్మకే రాజ్యాధికారం సంక్రమించగలదనీ నిశ్చయించుకున్నాడు.

మరికొంతసేపటికి పరాక్రమవర్మ పాత్రికలో గల పాలేవతాల లెక్క ప్రారంభమయింది. కాని అది అతి త్వరితంగానే ముగిసింది. అతని పాత్రికలో గల ఫలాలన్నీ కలిపి మొత్తం తొమ్మిదిపదులపై నాలుగుమాత్రమే!

ఇక మిగిలిన సంగ్రామరాజు పాత్రికలోగల ఫలాలన్నీ కలిసి నూటపదారుగవి తేలిపోయింది!

దిద్దాదేవి, తుంగసేనాని అది గమనించి నిలువునా నిర్ఘాంతపడ్డారు! తానేమయినా పొరబడ్డానేమోఅని తుంగసేనాని సంగ్రామరాజు చేజిక్కించుకున్న పళ్లని జాగ్రత్తగా ఇంకొకమారు లెక్కించాడు. అదేసంఖ్య వచ్చింది! అదే విషయం మహారాజ్ఞి కెరిగించి సంగ్రామరాజువైపు తిరిగి సగౌరవంగా శిరస్సల్లన వంచి అభినందించాడు.

పరాక్రమవర్మ ఆ పరీక్షలో తప్పక జయించగలడని దిద్దాదేవి విశ్వసించింది. కాని ఫలితం అవిధంగా అస్తవ్యస్తమయినందుకు ఆమె మరి తన కన్నులే నమ్మలేక సంగ్రామరాజువైపు చూచి చిరునగవుతో అభినందించి "ఇన్నిపాలేవతాలెలాగ సంపాదించుకున్నావు? అన్నలిద్దరు గాయపడినంతగా నీవంతగా గాయపడ లేదే?" అని ప్రశ్నించింది.

అత డత్యంత వినయంతో లేచి నిలుచుని నివేదించాడు:

"మహారాజ్ఞీ! ఒకేఫలితం అర్థించి ఇరువురు హోరాహోరీగా పోరాడుతున్నప్పుడు అదేఫలం అర్థించిన మూడవవాని కది అవలీలగా లభించగలదు. అయితే ఇటువంటప్పుడు మిక్కిలి మెలకువ అవసరం. అన్నలిద్దరు ఎడతెగని ద్వంద్వయుద్ధాలు కొనసాగిస్తున్నప్పుడు నేను నేలమీద పడి దొర్లుతున్న పాలేవతాలే కాక, పోరాటంలో వారి గుప్పిళ్లనుండి జారిపడిన ఫలాలెన్నో అవలీలగా సంగ్రహించి నా పాత్రలో భద్రపరుచుకున్నాను. మరికొన్ని వారితో చిన్నచిన్న పోరాటాలు కొనసాగించి చేజిక్కించుకున్నాను. ప్రత్యక్షంగా వారితో పోరాడక పార్శ్వాలలోనే నిలిచి అఘాతా లెక్కువగా తగలకుండా తప్పించుకున్నాను. నా విజయంలో గల చాకచక్య రహస్య మింతే!"

ఆ వివరణ విని క్షణకాలం నిర్ఘాంతపడిన మహారాజ్ఞి తిరిగి అతని నభినందించి అనతికాలంలోనే రాజ్యాధికారం ప్రసాదించనున్నట్లు విస్పష్టంగా వెల్లడించింది.

అది విని అన్నలిద్దరు రవంతసేపు తటపటాయించి ఒకరి తరవాత ఇంకొకరు "జయ! జయ! కాశ్మీరాధీశ్వరా! జయ!" అని అతని నభినందించి తా మాతనికి తోడునీడలు కాగలమని వ్యక్తీకరించారు.

అంతలోనే సంగ్రామరాజు లేచి నిలిచి వారి కిద్దరికి అతి వినతుడై వంగి నమస్కరించి "నా పట్టాభిషేకం జరిగే పర్యంతము నేను కేవలం మహారాజ్ఞి చరణ సేవకుడనే! అంతవరకు కాశ్మీరాధీశ్వరి దిద్దాదేవి మాత్రమే! ఇందువల్ల ఈ విజయం మహారాజ్ఞిదే!" అని "జయ! కాశ్మీరాధీశ్వరీ, జయ!" అని ఆమె నభినందించాడు. ఆమె అతని మహారాజ మర్యాదాభిజ్ఞత కెంతో ఆనందించింది. తుంగసేనాని అతని లోకజ్ఞత గమనించి, లోలోపల తన కంతగా ఇష్టంలేకపోయినా, అతడే అన్నివిధాల రాజ్యాధికారాని కర్హుడని నిశ్చయించి, "సాధు! రాజకుమారా సాధు!" అని ప్రశంసించాడు. నిజానికి అతనికి దిద్దాదేవి కౌటిల్యనీతి సరిపడలేదు. కాని మాటాడలేక అంగీకరించి అభినందించాడు.

ఆ మరువాడే సంగ్రామరాజు యథావిధిగా పట్టాభిషిక్తుడై కాశ్మీరాధీశ్వరుడయి ప్రజానీకం ప్రశంస అందుకున్నాడు. ★

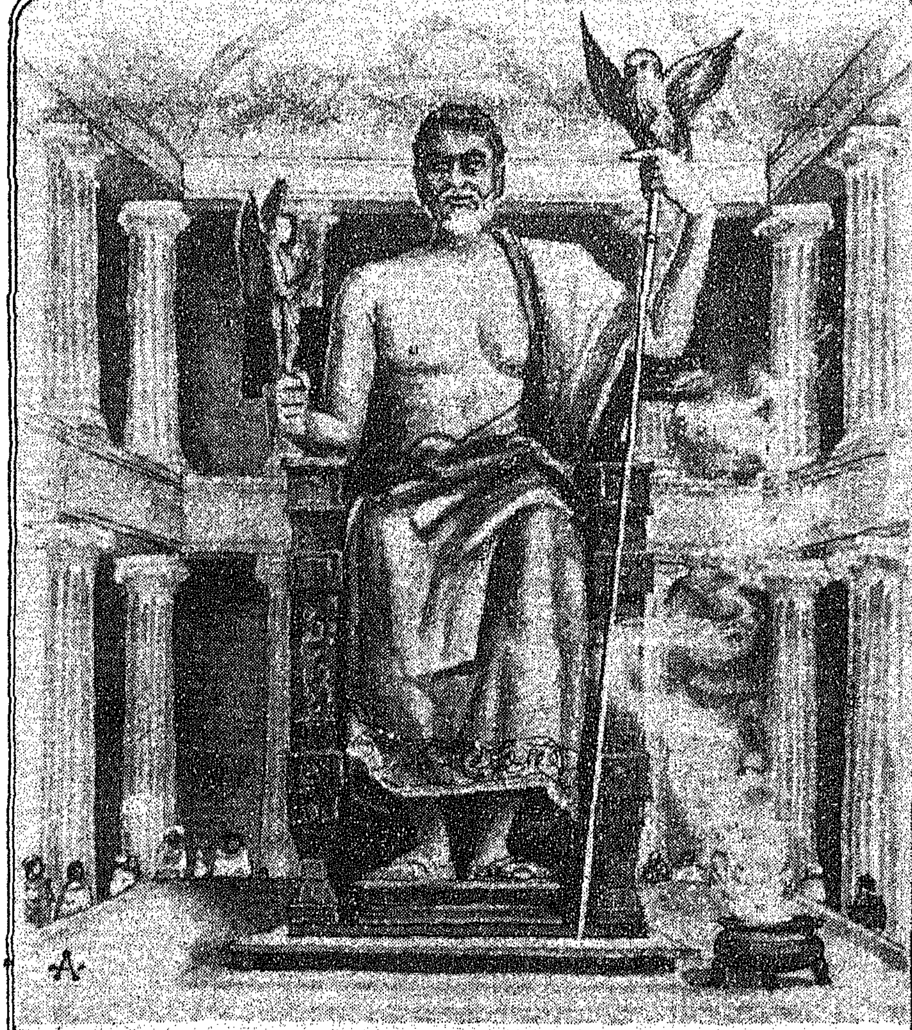

జూస్ విగ్రహం

ఒలింపియాలోని దేవాలయం ఫిడియస్ అనే మహాశిల్పి తయారు చేశారు. ఆయన్ని అందమైన శిల్పాల్ని మలచడంలో ఆరితేరిన వ్యక్తి. ఫిడియస్ శిల్పాల్లో జీవం తొణికిసలాడేది. ఏథెన్స్ పాలించే పెరక్లిస్ ఏథీనా విగ్రహం తయారుచేయుమని ఆజ్ఞాపించాడు. గ్రీకులు సంభ్రమాశ్చర్యాల్లో తేలిపోయేవిధంగా ఏథెన్స్ దేవతా విగ్రహాన్ని ఆయన రూపొందించి వాళ్ళ మన్ననలు అందుకున్నారు. ఇది చూసి ఇతర కళాకారులు అగ్నిపై ఆజ్యం పోసినట్లు మండిపోయారు; ఫిడియస్ ధనం కాజేశారన్న అపవాదు లేవదీశారు. దానితో విస్మయులైన ఫిడియస్ శిల్పిపారిపోయి గ్రీస్‌లో ఉండే ఒలింపియా నగరం చేరుకున్నారు. ఆయన పేరుప్రఖ్యాతులు అంతకు పూర్వమే వినిన ప్రజలు తమ ఆరాధ్యదేవత జూస్ విగ్రహాన్ని తయారు చెయ్యమని ఆయన్ని కోరారు. ఒలింపియా ప్రజలు తనకు ఇచ్చిన గౌరవమర్యాదలకు మాత్రమే కాకుండా ఏథెన్స్ ప్రజలు తనపట్ల చూపిన అవమానం మర్చిపోయేందుకు బుద్ధివచ్చేవిధంగా ఆయన ఎనిమిదేళ్ళపాటు నిర్విరామ కృషిసాగించి జూస్ దేవతావిగ్రహాన్ని తయారు చేశారు. విగ్రహం శరీరాన్ని దంతంతోనూ, దుస్తులు సువర్ణంతోనూ కళ్ళుచెదిరేలా ఆయన తయారుచేశారట. గ్రీకులు సుందరమైన ఆ విగ్రహాన్నిచూసి అమితానందం పొందారు. అది ప్రపంచంలో సాటిలేని అద్భుతసృష్టిగా పేరు సంపాదించింది. ఫిడియస్ తయారుచేసిన ఏథెన్స్ విగ్రహం, జూస్‌విగ్రహ సౌందర్యంముందు దివిటీ ముందు మిణుగురుపురుగులా అయింది. భూమండలం అంతా దానిని మహాద్భుతం అని పొగిడారు. ఆ కాలంలో ఆయన ప్రజ్ఞావిశేషాలకు ఆ శిల్పం ప్రబల తార్కాణం. చిన్న నాణెంమీద రమణీయంగా మలిచిన సింహాసనంమీద కూర్చునిఉన్న జూస్‌విగ్రహం ముద్ర ఈనాడు దొరుకుతున్న ఒకేఒక ఆధారం. తరవాత అది ఏ రీతిగా శిథిలమైందో ఎవరికీ తెలియదు. ★

ఓ. వి. ఎన్. గుప్త